

KRONIKA**5. sestanek raziskovalcev INTERREG IIIB projekta DIAMONT**

Grenoble, Francija, 24.–28. 1. 2007

Zadnji teden v januarju 2007 so se predstavniki vseh osmih partnerjev projekta DIAMONT sešli v Grenoblu na svojem petem projektne srečanju. Glavna točka srečanja je bila izdelava časovnega načrta ter izbor testnih območij in priprava delavnic z déležniki, kar je namen delovnega paketa (v nadaljevanju DP) 10. Poglavitni del delavnic je identificiranje problemov in slabosti ter prednosti in možnosti testnih območij. Ta DP, ki nosi naslov Prvo soočenje teorije in prakse, je v pristojnosti Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU.

Projektne partnerji so predstavili preliminarne in končne rezultate DP 7, 8 in 9. Končani DP 7 nosi naslov Opredelitev in izbor kazalnikov. Zanj je bila zadolžena zasebna družba Bosch & Partner GmbH iz Münchna. Namen DIAMONT-ovih kazalnikov je:

- opisati prevladujoče regionalne trende v Alpah s skrbno izbranim nizom vrednot in zapolniti obstoječe vrzeli v tematskih kazalkah,
- če je možno, izvesti diferenciacijo na ravni LAU 2,
- so dovolj podrobni, da je iz njih možno izračunati kazalnike,
- zadostno upoštevati močno razširjene obstoječe pobude za razvijanje drugih kazalniških sistemov.

Izbira je osredotočena na glavne trende regionalnega razvoja v Alpah. Za opredelitev le-teh so izvajalci pregledali nacionalne strategije za sonaravnost in prostorski razvoj, družbena poročila in tudi rezultate

VALERIE BRAUN

DIAMONT-ovi partnerji v središču Grenobla.

raziskovalnih projektov. Poleg tega so bila vključena tudi strokovna mnenja iz raziskave Delphi v okviru DP 6.

DP 8 in 9, ki sta bila v času sestanka v polnem zagonu, sta tesno prepletena z izvedbo delavnic. Naloga DP 8 je identificirati območja podobnega razvoja. Ob upoštevanju ustreznih gonilnih sil in pokrajinskih dejavnikov bodo objektivni (statistični, satelitski itd.) in subjektivni podatki na ravni občin (anketiranje županov) združeni in oblikovani v podatkovno bazo. Naloga DP 9 je zbrati obstoječe inštrumente in pripraviti nove predloge načrtovalskih orodij, ki naj bi bili predstavljeni na drugi delavnici konec leta 2007, ki je del nalog DP 11.

Mimi Urbanc

18. sestanek Regionalne jezikovno-geografske delovne skupine UNGEGN-a za vzhodni del srednje in jugovzhodno Evropo ter 6. zasedanje Delovne skupine za eksonime UNGEGN-a Praga, Češka, 16.–18. 5. 2007

Raba zemljepisnih imen je pomemben del notranje in zunanje politike vsake države in zato tudi vključena v aktivnosti Združenih narodov, natančneje Skupine izvedencev Združenih narodov za zemljepisna imena (*The United Nations Group of Experts on Geographical Names*, kratica UNGEGN). UNGEGN izvršuje svoje naloge prek ozemeljsko in vsebinsko organiziranih skupin. Slovenija je članica Regionalne jezikovno-geografske delovne skupine za vzhodni del srednje in jugovzhodno Evropo, v kateri so še Albanija, Bolgarija, Ciper, Češka, Grčija, Hrvaška, Madžarska, Makedonija, Poljska, Slovaška, Srbija, Turčija in Ukrajina. Vse države razen Albanije in Makedonije so bile zastopane, medtem ko status Bosne in Hercegovine ter Črne gore zaenkrat ni jasen.

Na dnevnem redu je bilo 19 točk poročil prisotnih držav. Večina predstavnikov je poročala o delovanju nacionalnih standardizacijskih teles, pripravi raznih imenikov, toponimskih navodil, seznamov imen držav, eksonimov, o delovanju oziroma vzpostavljanju spletnih strani ter o mednarodnem oziroma regionalnem sodelovanju. Hrvaška (še brez uradnega standardizacijskega telesa) in Turčija (njeno standardizacijsko telo je bilo ustanovljeno leta 2004) sta se tokrat predstavili prvič. Predstavniki Srbije so se obrnili na slovensko delegacijo z željo po strokovni pomoči pri ustanavljanju srbskega uradnega standardizacijskega telesa. Sosednji Hrvaški pri tem pomaga norveški Urad za kartografijo in kataster.

Delovna skupina za eksonime (*Working Group on Exonyms*) je ena od desetih vsebinskih delovnih skupin UNGEGN-a, v kateri je Slovenija zelo aktivna od samega začetka. Milan Orožen Adamič je poleg avstrijskega kolega Petra Jordana sosklicatelj skupine. Slednji je vodil zasedanje v Pragi, na katerem je bilo predstavljenih 15 referatov, ki so obravnavali različne vidike rabe eksonimov. Avtorja tega zapisa sva predstavila referat z naslovom *Prispevek k standardizaciji eksonimov v slovenskem jeziku*.

V ospredju se je znašlo bogato izročilo rabe eksonimov v evropskih državah, ki je do določene mere v nasprotju s pred časom sprejetimi omejujočimi resolucijami konferenc Združenih narodov o standardizaciji zemljepisnih imen. Vtis je, da se je »preganjanje« rabe eksonimov umaknilo strpnejšim pogledom, čeprav (deloma zaradi odgovornosti do sprejetih odločitev, deloma zaradi praktičnih razlogov) še ni napočil čas za njihovo popolno afirmacijo. Tudi zato predlog besedila za morebitno novo resolucijo o rabi eksonimov, ki ga je pripravil Peter Jordan, ni dobil popolne podpore in mu je bil pripisan le status dokumenta za nadaljnjo dodelavo.

Predsednica UNGEGN-a Helen Kerfoot je udeležence seznanila z UNGEGN-ovim projektom Podatkovna baza zemljepisnih imen (*Geographical Names Database*). Njegova temeljna namena sta zagotoviti širšo mednarodno dostopnost standardiziranih zemljepisnih imen in promocija rabe endonimov v mednarodni kartografiji ob hkratnem omejevanju rabe eksonimov. Pri njem naj bi v kratkem z izpolnjevanjem pripravljenih vprašalnikov s svojimi imeni sodelovale vse države, članice UNGEGN-a. V ta namen naj bi posredovale (tudi vsa morebitna alternativna oziroma variantna) imena držav, glavnih mest držav in vseh mest z več kot 100.000 prebivalci, tričrkovno ISO jezikovno kodo, navedbo morebitnega siste-

ma transliteracije, vir informacij (npr. Komisija za standardizacijo zemljepisnih imen), morebitne dodatne jezikovne informacije (spol, sklon) ter ime kontaktne osebe.

Drago Kladnik, Mimi Urbanc

Delavnica z deležniki

Idrija, 5. 6. 2007

Od leta 2005 je Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU vključen v mednarodni INTERREG IIB projekt DIAMONT, ki poteka na območju Alp. Inštitut je zadolžen za izvedbo delovnega paketa (v nadaljevanju DP) 10 z naslovom *Prvo soočenje teorije in prakse*. Naša naloga je bila pripraviti vsebino delavnice, ki so jo po naših navodilih izvedli v vseh sodelujočih državah članicah. Slovenska delavnica je bila v začetku junija v gostilni Kos v Idriji, obravnavala pa je območje Občine Idrija. Udeležilo se jo je 13 udeležencev, ki pokrivajo zelo različna področja javnega življenja v občini: vodstvo občine, krajevne skupnosti, politične stranke, gospodarska združenja, šole, društva in regionalno razvojno agencijo. Udeleženci in udeleženci so dobro poznali stanje v domači občini, odlikovala pa jih je tudi velika angažiranost.

Pred soočenjem z deležniki je bilo treba opraviti dve zamudni in težki nalogi: izbrati testno območje in ga analizirati. Velik del prve naloge je opravil EURAC iz Bolzana v okviru DP 8. Njihovo delo je temeljilo na dogovoru med partnerji, da se želijo posvetiti predvsem vprašanju/trendu, ki so ga imenovali Urbana središča in njihova obrobja med konkurenco in sodelovanjem – usmerjanje proti trajnostnemu razvoju. V naslednjih korakih so to vprašanje zožili na območja trga delovne sil, ki so bile opredeljene kot središča z več kot 10.000 prebivalci in več kot 5000 zaposlenimi. Dodaten kriterij je bila pozitivna bilanca dnevne migracije. Zemljevid in podatki, ki so jih priskrbeli sodelavci EURAC-a, so bili izhodišče za izbor. V Sloveniji so v ožji izbor prišla tri območja: občine Slovenj Gradec, Kranj in Idrija. Po nadaljnjem premisleku je bila Idrija pravzaprav edina izbira, vendar dobra, saj je uspešno prestala posamosvojitveno prestrukturiranje. Obenem je zaradi monostrukturne usmerjenosti občutljiva na gibanja na svetovnem trgu. Kljub legi na obronkih Alp jo pestijo tipične težave alpskih mest: odročnost, ne le navzven ampak tudi znotraj same občine, in predvsem pomanjkanje prostora.

Naslednji korak je bila analiza razmer, s katero smo dobili vpogled v izbrano območje. Analizo sestavljata analiza kazalnikov in SWOT analiza. Velika prednost kazalnikov, ki so jih oblikovali italijanski partnerji, je njihova primerljivost, torej lahko idrijsko občino primerjamo s katero koli od 5888 občin na območju Alp. Oblikovali smo podatkovno bazo, ki poleg kazalnikov vsebuje še dodatne nacionalne podatke. Ta podatkovna baza je razdeljena na tri tematska področja: produktivno okolje, človeški viri in osnovna infrastruktura. Za vsako od teh problemskih področij je bila izdelana analiza SWOT, ki razkriva prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti posameznih območij. Prednosti in slabosti se osredotočajo na trenutno notranje stanje v regiji, priložnosti in nevarnosti pa na prihodnost.

Opremljeni z ustreznim predznanjem smo se soočili z udeleženci delavnice. Naša metoda izvedbe delavnice je bila poenostavljena različica metode *Café Conversation* 'pogovorna kavarna', ki je ustvarjalen proces dialoga, delitve znanja in ustvarjanja možnosti za delovanje v skupinah vseh velikosti. Pristop od spodaj navzgor temelji na ljudeh, ki sodelujejo pri procesu odločanja od samega začetka. Glavna prednost je identifikacija konkretnih težav, ki zadevajo konkretne ljudi. Moderatorja sta poskrbela, da se je vzpostavil dialog in da so udeleženci aktivno sodelovali. Prizorišče je bilo postavljeno kot kavarna, z mizami za štiri do pet oseb. Udeleženci vsakega omizja so opravili več pogovornih krogov, ki so trajali 15 minut za vsako vprašanje. Na velik list papirja so napisali odgovore na zastavljena vprašanja, ki jih je poročevalec predstavil vsem udeležencem. Po vsakem krogu so se člani omizij med seboj premešali.

Kaj smo spraševali udeležence delavnice? Prvih pet sklopov vprašanj se je nanašalo na gospodarski razvoj, promet in infrastrukturo, kakovost življenja, rabo tal (probleme rabe prostora) in regionalno povezovanje. V vsakem krogu nas je zanimalo, kakšno je trenutno stanje na določenem področju, kaj bi bilo treba storiti, da bi se izboljšalo in kakšna je vloga države pri tem. Zadnja dva kroga sta se osredotočila na kompleksnejše vsebine. V predzadnjem smo se osredotočili na prednosti in pomanjkljivosti.

PRIMOŽ PIPAN

Delavnica z deléžniki v Idriji.

Med prvimi so udeleženci izpostavili razvito in močno gospodarstvo, turistični potencial (neokrnjeno naravo, zgodovino), dobro obstoječo zaposlenost, inovativnost domačega prebivalstva. Slabosti pa so: monostrukturno gospodarstvo, primanjkovanje drobnih podjetnikov in obrtnikov, nevarnost regionalizacije in problem kadrov. Prav na koncu so nas zanimali še razvojne možnosti in konflikti. Na vprašanje, v katero smer bi po vašem mnenju potekal razvoj, smo dobili sledeči odgovor. Treba bi bilo obdržati sedanjí gospodarski razvoj in krepiti dodatne dejavnosti zaradi preprečevanja monostrukturnosti. Turizem in lesna industrija se ponujata sama po sebi. Pri tem bi lahko prihajalo do trenj zaradi prihodnje regionalizacije in šibke regionalne pripadnosti. Tudi nadaljnja centralizacija in neskladen razvoj občine predstavljata nevarnost. In vloga države? Težave bi lahko rešili z večjo povezanostjo občine z državo, večjimi finančnimi sredstvi s strani države in novo zakonodajo. V razpravi, ki je sledila, so udeleženci izpostavili problematiko turizma oziroma nedejavnost občine na področju turističnega razvoja.

Z rezultati delavnice smo zelo zadovoljni, saj smo dobili celosten vpogled v problematiko občine, in to skozi pogled domačinov, ki na svoji koži dnevno občutijo razmere v občini. Prispevek udeležencev delavnice ni namenjen le uresničitvi naših ciljev, ampak bomo v nadaljevanju iskali različne rešitve za njihove probleme. Zato je v pripravi druga delavnica, v kateri bomo napravili korak naprej. Iskali bomo možne instrumente za reševanje odprtih vprašanj in za preseganje konfliktov, ki v občini lahko nastanejo, ter poiskati rešitve, ki bi prispevale k hitrejšemu razvoju območja. Pripravili bomo predloge in rešitve, ki bodo temeljili na primerih dobrih praks z območij s sorodnimi problemi. Z njeno vsebino vas bomo seznanili prihodnje leto.

Mimi Urbanc

Evropsko teritorialno sodelovanje 2007–2013: »Alpine Space Heading for Excellence«

Sankt Johann im Pongau, Avstrija, 28.–29. 6. 2007

28. in 29. junija se je v kraju Sankt Johann im Pongau (Avstrija) odvijala mednarodna konferenca »*Alpine Space Heading for Excellence*«, katere se je udeležilo okoli 400 udeležencev. Namenjena je bila pridobivanju informacij o novem operativnem programu za območje Alp ter možnostih krepitev mednarodnega sodelovanja na tem območju.

Raznovrsten program se je s predstavitvijo preteklih izkušenj in projektov ter izhodišč za naslednje programske obdobje znil v celovit sklop informacij, ki bodo udeležencem pomagale pri pripravi novih projektov. Ti naj bi v alpskem območju skrbeli za uresničitev ciljev, ki sta si jih zadali Lizbonska in Goteburška strategija. Udeleženci so lahko predstavili projektne ideje in oblikovali mreže potencialnih partnerjev. Predstavljenih je bilo 70 projektnih idej, ki so jih predlagatelji umestili v tri prednostna področja, in sicer:

1. Konkurenčnost in privlačnost območja Alp;
2. Dostopnost in povezanost;
3. Okolje ter preprečevanje naravnih in okoljskih tveganj.

Omenjena področja odražajo skrb po dolgoročnem razvoju alpskega območja, ki je mogoč le ob čvrstih gospodarskih temeljih, preseganju ovir, ki jih gorska pokrajina predstavlja v prometu ter ob upoštevanju narave in njenih zakonitosti. Zadnje je še toliko pomembnejše v času hitrih podnebnih sprememb, ki so v že tako rizičnem alpskem okolju povečale možnost naravnih nesreč, obenem pa krepko posegle tudi na področje zimskega turizma. Ta je kot pomembna gospodarska panoga vse bolj izpostavljen težavam, ki so posledica toplih zim. Zato so predlagani projekti lahko prispevek k reševanju tovrstnih težav, še posebej, če bodo uspeli združiti znanja raziskovalcev s celotnega območja Alp in če bodo ob inovativnih znanstvenih spoznanjih poskrbeli tudi za praktično uporabo idej v vsakdanjem življenju.

Janez Nared

